

УДК [612:616.441]-053.6

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ОСНОВНОГО ОБМІНУ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Н. О. Солодзько

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
просп. Волі, 13, Луцьк, 43025, Україна

Проблема здоров'я дітей та підлітків на сьогодні є актуальною. Відомо, що в Україні за останні роки захворюваність серед підлітків зросла на 19%.

Волинська область є зоною йододефіциту в Україні і тут поширене таке захворювання, як ендемічний зоб – збільшення щитоподібної залози внаслідок нестачі йоду в ґрунті, у воді та їжі [1]. У дітей та підлітків дефіцит йоду викликає затримку фізичного розвитку, погіршення інтелектуальних здібностей, складності під час навчання в школі, юнацький гіпертиреоз, високу захворюваність і схильність до хронічних захворювань, а дівчат-підлітків – порушення в становленні репродуктивної системи [2]. Тому, обстеження фізичного розвитку та основного обміну у підлітків є актуальним, так як ці характеристики можуть вказувати на захворювання ендокринної системи.

Мета роботи: дослідити фізичний розвиток та основний обмін у школярів-підлітків.

Матеріали та методика дослідження. Дослідження основного обміну проводилося на підлітках 13-15 років Рожищенського НВК № 4 (51 особа). Серед них були учні обох статей: 19 хлопців і 32 дівчат. У кожній віковій групі були особи, які мали захворювання щитоподібної залози, які входили до експериментальної групи (20 чол.).

Для визначення фізичного розвитку використовували наступні методики: вимірювання зросту (см) і ваги тіла (кг). Довжину тіла вимірювали станковим ростоміром. Маса тіла вимірювалася на медичній вазі з точністю до 100 г.

Для оцінки фізичного розвитку використовували центильні таблиці довжини тіла, маси та таблиці співвідношення маси тіла, до довжини. Належний основний обмін визначали за стандартними таблицями. Отримані результати опрацьовані за методом Стьюдента.

Результати дослідження. Аналіз отриманих даних показав, що в учнів 14 років чоловічої статі гармонійний фізичний розвиток спостерігається у 33% осіб, 22% – з дисгармонійним розвитком з надлишковою масою тіла і 45% – з різко дисгармонійним розвитком з надлишковою масою тіла. Серед досліджуваних 78% хлопчиків мали нормальний ріст, решта (22%) не доросли до середньостатистичної норми. В віці 13 та 15 років у всіх обстежуваних хлопців наявний

дисгармонійний розвиток з надлишковою та недостатньою масою тіла.

Наші дані вказують, що 66,7% 13-річних хлопчиків мають хворобливе збільшення маси тіла і 33% – незначне збільшення маси тіла. Серед підлітків 83% хлопчиків мають нормальний ріст для свого віку і лише 17% мають схильність до відставання в рості. Серед хлопців з різко дисгармонійним розвитком з надлишковою масою тіла більшість із захворюванням щитоподібної залози.

В групі підлітків 15 років серед хлопців 50% мали нормальний ріст, 50% – дисгармонійний розвиток. У 75% відмічений дисгармонійний розвиток з надлишковою масою тіла.

Серед обстежених дівчат-підлітків 13-15 років гармонійний фізичний розвиток відмічений у 80% осіб 14 і 15 років. Решта дівчат мали проблеми як з надлишковою так і з недостатньою масою тіла. Під час порівняння маси з ростом було відмічено, що гармонійний розвиток у 50% дівчат 14 років, тоді як у решти 50% дисгармонійний розвиток з надлишковою масою тіла. Фізіологічна норма росту спостерігається у 40% дівчат, 50% – нижче середнього та 10% – мають недостатній ріст. В групі дівчат 15 років гармонійний розвиток спостерігається в 31% обстежуваних, 38% мають тенденцію до надлишкової ваги відносно росту, 31% – різко дисгармонійний розвиток з надлишковою масою тіла. Аналіз основного обміну у дівчат показав, що в 100% показники наявного основного обміну є нижчим, від належного.

В групі дівчат 13 років при порівнянні центильних величин маси тіла при різній довжині тіла було відмічено, що 44% мали гармонійний розвиток, 34% – тенденцію до накопичення лишньої маси, а 22% – патологічне ожиріння.

Загалом, слід відмітити, що основний обмін у хлопчиків вищий, ніж у дівчат, що відповідає фізіологічній нормі. Достовірних змін основного обміну з віком у підлітків не відмічено. Значні відхилення за масою відносно росту вказує на те, що це не просто індивідуальні особливості дитини чи поганий або хороший апетит. За цим ховаються більш складні проблеми порушення здоров'я, які можуть вирішити лікарі разом з батьками.

Висновки

1. Гармонійний фізичний розвиток спостерігається у хлопчиків-підлітків 14 років та дівчат 14 та 15 років. У обстежуваних 13-річних дітей переважають діти з дисгармонійним та різко дисгармонійним розвитком.

2. Серед обстежуваних учнів 39% мають захворювання щитоподібної залози, що впливає на фізичний розвиток.

3. Основний обмін у підлітків знаходиться в межах вікової норми з відхиленням 3-4%. У хлопців показники основного обміну є вищими, ніж у дівчат, що статистично достовірно.

Література

1. Гребняк М. П. Соціально-медичні фактори ризику для здоров'я дитячого населення / М. П. Гребняк, С. В. Витріщак // Охорона здоров'я України. – 2002. – № 3, 4(6-7). – С. 12–14.

2. Поташнюк І. В. Про профілактику йодної недостатності у населення Волинської області / І. В. Поташнюк, Н. В. Янко // Сучасні оздоровчо-реабілітаційні технології: зб. наук. праць. Луцький інститут розвитку людини Університету «Україна» – Луцьк, 2005. – № 1. – С. 98–101.